

İÇİNDEKİLER

- **STİGMA NEDİR?**
- **İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALAMA**
- **PSİKİYATRİ HASTALARI VE DAMGALAMA SÜREÇLERİ**
- **PSİKİYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR**
- **DAMGALAMANIN HASTA, AİLESİ VE TOPLUM ÜZERİNE ETKİLERİ**
- **DAMGALAMA İLE MÜCADELE**
- **HEMŞİRENİN ROLÜ**

STİGMA (DAMGALAMA) NEDİR?

- DAMGALAMA BİR KİŞİYİ DİĞERLERİNDEN AYIRACAK ŞEKİLDE, O KİŞİNİN GÖZDEN DÜŞÜRÜLMESİ, DİĞER İNSANLARDAN AŞAĞI GÖRÜLMESİ, VE KÖTÜLENMESİDİR. (ÇAM VE ÇUHADAR, 2011)
- GENEL ANLAMıyla DAMGALAMA, BİR KİŞİYE VEYA BİR OLAYA KARŞI İTİBARINI KAYBETTİRİCİ, GÖZDEN DÜŞÜRÜCÜ, AŞAĞILAYICI, HOR GÖRÜCÜ BİR TAVIR VEYA NEGATİF BİR DAVRANIŞ SERGİLEMektir (AVCİL VE DİĞ., 2016)

STİGMA (DAMGALAMA) NEDİR?

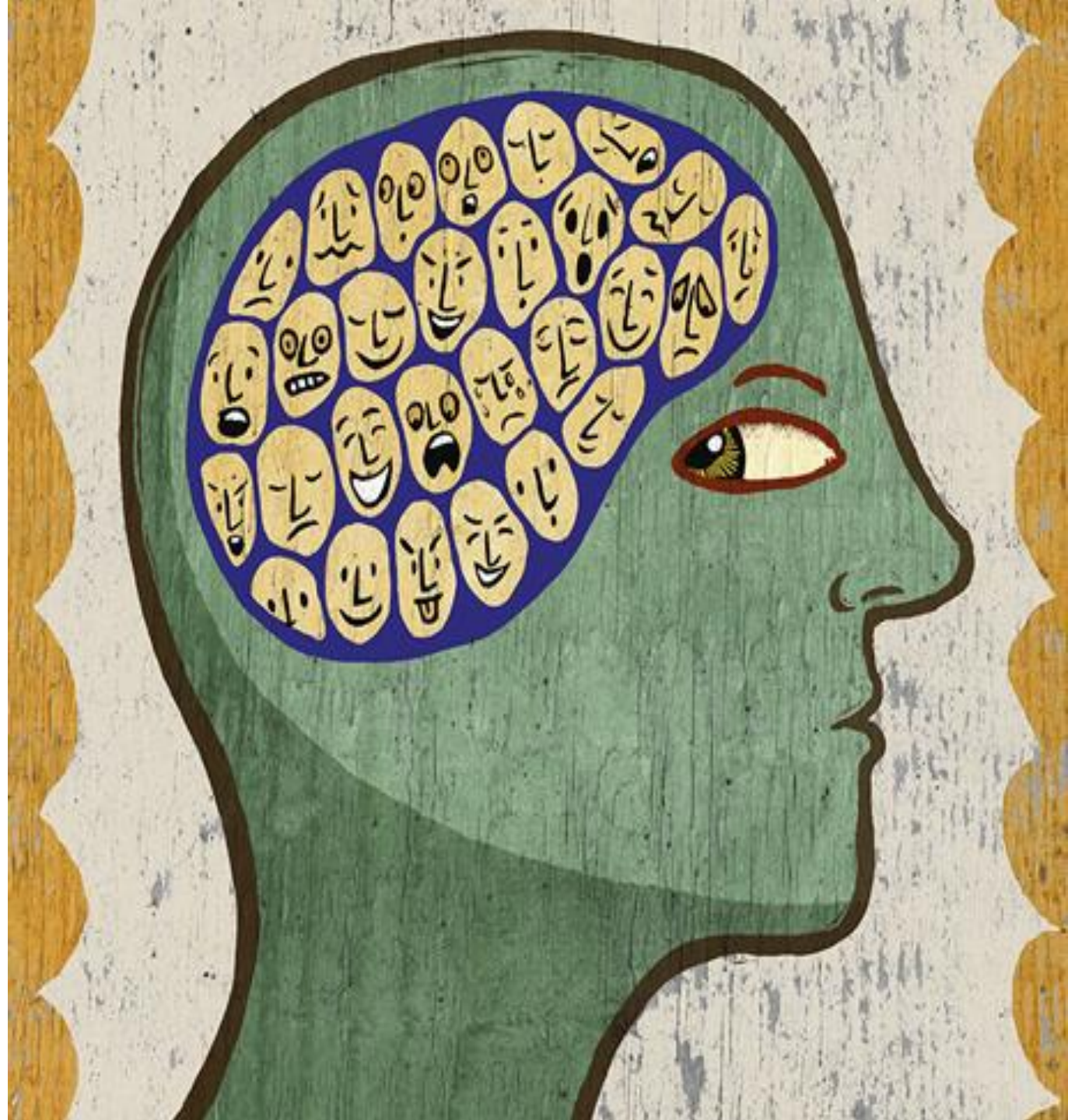
- Damgalama pek çok olgu ve durum için görülse de erken çağlardan bu yana damgalama ve ayrımcılığa en fazla maruz kalan kesim ruhsal hastalığı olan kişilerdir. (Çam ve Çuhadar, 2011)

İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALAMA

- Yaőanılan olumsuz tutum ve damgalama sonunda, toplumun kendisini deęersizleőtirdiđini, hasta olduğu için damgaladığı ve dıőladıđı duygusunu yaőamaya baőlayan birey, somut bir kanıt olmadığı halde kendine yönelik olumsuz değerlendirme ve yargılarda bulunmaya baőlamaktadır. (Ceylan ve diğ., 2021)

İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALAMA

- İçselleştirilmiş damgalanma olarak tanımlanan bu durum bireyin değersizlik, utanç gibi duygularla kendisini toplumdan soyutlamasıdır, **kişinin kendisini damgalamasıdır.** (Ceylan ve diğ., 2021)

PSİKIYATRİ HASTALARI VE DAMGALAMA SÜREÇLERİ

- **1. Etiketleme:**
Etiketleme, damgalamanın ilk aşamasıdır. İnsanlar, farklı olanı reddetme eğiliminde olduğundan, etiketleyerek onları sosyal ortamlarda ayırtırmayı amaçlarlar. Özellikle ruhsal hastalığı olan kişilere takılan, akıl hastalığı etiketi, dengesiz oldukları yönündeki imalar da rahatsız edici etiketlerdendir. (Özemen ve Erdem; 2018: 197)

PSİKİYATRİ HASTALARI VE DAMGALAMA SÜREÇLERİ

•**2. Stereotipler (kalıp yargılar):** Kalıp yargılar, önyargıların oluşmasına zemin hazırlandığı aşamadır. Kalıp yargılar, toplumsal grup üyelerinin davranışları ve özellikleri ile ilgili inançlardır. (Özemen ve Erdem; 2018: 197) toplumda ruhsal hastalığa sahip bireylere yönelik en yaygın stereotiplerin “**tehlikeli**” ve “**ne yapacağı belli olmayan birey**” olduğu söylenebilir. (Bekiroğlu; 2021:599)

PSİKİYATRİ HASTALARI VE DAMGALAMA SÜREÇLERİ

- 3. Bilişsel ayırma / önyargılar:** Bir durum karşısında, bazı yargılar ve stereotipler üzerinde oluşur. Etiketlenmiş kişilerin **“biz” ve “onlar”** diye ayrılarak kategorilere yerleştirilmesi aşamasıdır. (Özemen ve Erdem; 2018: 197)
- 4. Duygusal reaksiyonlar:** Damgalayan ve damgalanan arasındaki ilişkilerin anlamlandırılmasında kritik bir aşamadır. Örneğin; **“ruhsal hastalığa sahip olanlar tehlikelidir, onlardan uzak durmak gerekir!”** yargısı ile insanlar bu bireyler karşı **“korkarım!”** Duygusu ile yaklaşabilir.

Damgalama

PSİKİYATRİ HASTALARI VE DAMGALAMA SÜREÇLERİ

- **5. Sosyal konum kaybı ve ayrımcılık:** Etiketlenen, kalıp yargılar ile nitelenen, duygusal reaksiyon gösterilen kişilerin doğal olarak değerleri düşer ve kişi toplumdaki yerini kaybeder. (Özemen ve Erdem; 2018: 197) örneğin, **“tehlikeli ruhsal hastalığı olan insanlardan kaçacağım, çünkü onlar beni korkutuyor.”** ifadesi, ayrımcılığa varan bir önyargı ve kalıp yargının göstergesidir.

PSİKİYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

1) Türkiye Psikiyatri Derneği Duygudurum Bozuklukları Bilimsel Çalışma Birimi ;

hastaların %46'sının kendilerini tam veya kısmen yetersiz ya da eksikmiş gibi hissettikleri saptanmıştır.

yaklaşık %40'ının çevresindeki kişiler tarafından tam veya kısmen yetersiz ya da eksikmiş gibi görüldükleri

%60'ının hastalıklarının evlenme konusunda olumsuzluk yaratacağı görüşünde oldukları,

mesleki işlevsellik açısından, hastaların yaklaşık %55'inin hastalıklarını iş bulma konusunda zorluk yaşama nedeni olarak gördükleri belirlenmiştir.

PSİKİYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

Hastaların yaklaşık yarısı, toplumsal ilişkilerde hastalıklarının kendilerine olumsuz etki yaptığını algılamakda

hastalar topluma göre kendilerini daha fazla damgalamaktadırlar

Hastaların toplumla temas düzeyleri arttıkça, kendilerini damgalama da artmaktadır.

Bu çalışmada hastalığın şiddeti arttıkça içsel damgalanmanın da arttığı, tedaviye uyum ve belirtilerde düzelme ile birlikte içsel damgalanmanın azaldığı belirlenmiştir (Avcil ve ark, 2016).

PSİKİYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

2) Büyükbayram Arslan ve arkadaşlarının 2016-2017 yılları arasında, psikiyatri hemşireliği dersi alan ve almayan öğrenci hemşireler ile yaptığı araştırmada;

Psikiyatri hemşireliği dersi alan ve almayan öğrenci hemşirelerin damgalamaya ilişkin ortak görüşlerinin olduğu saptanmıştır.

Ancak psikiyatri hemşireliği dersini alan öğrencilerin psikiyatri hemşiresinin mesleki sorumluluklarının bilincinde olduğu ve damgalamayı önlemeye yönelik daha geniş bir vizyona sahip olduğu gözlenmiştir (Büyükbayram Arslan ve ark, 2020).

PSİKİYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

3) Ayhan ve Seki Öz'ün 2014-2019 yılları şizofreni ile ilgili 626 haber incelemiştir. Gazetelerde yer alan haberlerin % 58,1'inin olumsuz duygusal tonda

% 48,9'unun konusunun suç olduğu

% 11,7'sinde şizofreninin metaforik olarak kullanıldığı

% 51,9'unun haber başlığında "şizofren" bulunduğu.

Haber başlığı içinde "vahşet, cinayet, dehşet, katliam, cinnet vb." kelimelere % 46,3 oranında yer verildiği ve bu kelimelerden en çok % 53,7 oranında "cinayet" kelimesinin kullanıldığı saptanmıştır. Hastaların fotoğraflarının gazete haberleri içinde % 33,7 oranında, kimlik bilgilerinin de % 53,7 oranında verildiği görülmüştür.

Sonuç olarak Şizofreni ile ilgili haberlerin çoğunlukla suç içeriğiyle, olumsuz duygusal tonda, "cinayet" başlığı atılarak kullanıldığı, bu haberlerinin olumsuz içeriği ile şizofreniye yönelik olumsuz algıya ve damgalamaya katkı sağladığı görülmektedir (Ayhan ve Seki Öz, 2020).

PSİKIYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

4) Ceylan ve Koçak Uyaroğlu'nun hemşireler ile yaptığı bir çalışmada

hemşirelerin çoğunluğu şizofreniyi gerçeklik algısında değişim ile karakterize bir bozukluk olarak tanımlamış,

Tamamı damgalama sürecinde şizofreni tanısının büyük bir rolünün olduğunu damgalama sürecinin tanının konmasıyla birlikte başladığını

Hastalara yönelik en çok tedirginlik ve şefkat duygularını yaşadıklarını .

Katılımcıların yarıdan fazlası şizofreni hastalarının psikiyatrik tanısı olmayan bireylerle aynı kalitede sağlık hizmeti almadıklarını, bunun nedeninin önyargı ve damgalama sürecinin olduğunu, bu süreçlerde ise eğitim eksikliğinin etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışmaya katılan hemşirelerin tamamına yakını damgalamayla mücadelede eğitimin etkili olacağını ve bu eğitimin aile, toplum ve sağlık çalışanlarına yönelik olması gerektiğini ifade etmişlerdir (Ceylan ve Koçak Uyaroğlu, 2018)

PSİKİYATRİ HASTASINDA DAMGALAMAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

5) Hançer ve arkadaşlarının 2018 yılında bipolar bozukluğu olan evli hastalarda yaptıkları çalışmada;

Bipolar bozukluğu olan evli kadın hastaların içselleştirilmiş damgalanma düzeylerinin orta düzeyde,

Evlilik uyumlarının kötü, aile işlevlerinin sağlıklı olduğu ve içselleştirilmiş damgalanma düzeyleri arttıkça evlilik uyumlarının bozulduğu ve aile işlevlerinin olumsuz yönde etkilendiği belirlenmiştir (Hançer ve ark, 2020).

DAMGALAMANIN HASTA, AİLE VE TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE SONUÇLARI

hastalara ayrılan kaynak miktarını sınırlamakta, ev ve iş bulma, toplumsal etkileşim sorunlarını ağırlaştırmaktadır.

Damgalanma korkusu nedeniyle tedaviyi reddeder

Aileler hastalıktan kendilerini sorumlu tutmakta, suçluluk duymaktadır.

Hasta yakınları yüz kızartıcı bir suç işlemiş gibi damgalamanın getirdiklerine göğüs germeye çalışmaktadır.

Ruh sağlığı ve hastalıkları kurumunda çalışan insanlar ve hatta bu kurumun olduğu bir kent dahi bu damgadan payını alabilmektedir.

Ruhsal bozukluğu olan kişiler hastalıklarını açıkça seyrek olarak tartışır ve genellikle izole, yalnız ve yanlış anlaşılmış olarak yaşarlar.

Damgalanan hastalar aile yaşamlarındaki, normal-sosyal ilişkilerindeki ve üretken ilişkilerindeki katılımları reddederler.

DAMGALAMANIN HASTA, AİLE VE TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE SONUÇLARI

hastada üzerinde uzun süreli, güçlü ve olumsuz bir etkiye sahip olmaktadır.

Tedavi gören hastaların yaşamlarını ve tedaviye uyumların güçleştirmeye neden olmaktadır.

hastaların kendi kendini damgalamasına neden olmaktadır ve kendileri hakkında olumsuz duygular geliştirmesine neden olmaktadır.

Damgalanan hastalarda sosyal girişkenlik azalır ve yaşam kalitesi düşer. Bağımsız yaşama ya da bir işte çalışma gibi hedefleri gerçekleştirme motivasyonları azalır.

ruhsal bozukluğa sahip olan kişilerin yanı sıra, onların arkadaşlarını, ailelerini ve dâhil oldukları toplulukları da olumsuz etkilemektedir.

DAMGALAMANIN HASTA, AİLE VE TOPLUM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE SONUÇLARI

hastalarda suçluluk, değersizlik düşünceleri, özsaygıda azalma, sosyal içe çekilme gibi depresyon belirtileri ortaya çıkmakta ve var olan tabloya ikincil bir depresyon tablosu eklenmektedir.

Toplumda ruhsal hastalığı olan bireylerin damgalanması bireylerin sosyalleşmesini engellerken, evlenme, çocuk sahibi olma ve çalışma haklarını, işe alınmalarını, ev kiralamalarını ve diğer insanlara yakın yaşama, komşuluk yapma olanaklarını kısıtlmaktadır. (Avcil ve diğerleri 2016, 175-202.) (Tel ve Pınar., 2012 ,3(2))

DAMGALAMA İLE MÜCADELE

- Ruh sağlığı hastalıkları ve tedavileri hakkında bilgi akışının sağlanması bu hastalıkları yaşayan kişilerle bire bir temasa geçme toplum temelli hizmetlere yönelik tutumları iyileştirir.
- Araştırmalarda ruhsal bozukluğa sahip bireyleri tanımlamak için kullanılan “deli,, “çılgın,, gibi sözcüklerin rahatsız edici ve damgalayıcı olduğunun bilinmesine rağmen sıklıkla kullanıldığı bildirilmiştir .“ruhsal hastalık,, kavramlarının halk tarafından birbirinden farklı anlamlarda kullanıldığı ve “akıl hastalığı,, ifadesinin “ruhsal hastalık,, ifadesine göre daha fazla damgalayıcı anlam taşıdığı, dolayısıyla daha ağır ve tedavisi güç bir durum olarak değerlendirildiği ve tehlikelilikle ilişkilendirilerek daha fazla sosyal izolasyona neden olduğu saptanmıştır.
- Damgalamayla mücadelede, farkındalığın arttırılması, ruhsal hastalıklara yönelik inançların ele alınması ve damgalama karşıtı tutumların geliştirilmesi hedeflenmelidir.

DAMGALAMA İLE MÜCADELE

- Ruhsal hastalıklara yönelik damgalayıcı tutumlar ruh sağlığı çalışanlarında da görülebilmektedir. Bu nedenle kullanılan dilin ve ifade biçimlerinin de damgalamada önem taşıdığı göz önünde bulundurularak, bu alanda yapılacak çalışmaların ve girişimlerin damgalamayı azaltmada katkı sağlayacaktır.

DAMGALAMA İLE MÜCADELE

Damgalanmanın hastanın üzerinde negatif etkilerini azaltmak amacıyla;

- hastalara toplumun ve sağlık personelinin yaklaşımı gözden geçirilmeli,
- kullanılacak kelimelere, yaklaşım tarzına her hastanın psikolojik durumu göz önünde bulundurularak seçilmelidir.

DAMGALAMA İLE MÜCADELE

- Hastaların kendilerini toplumdan soyutlaşmış hissetmemeleri için yargılayıcı ve küçük düşürücü söylemlerde bulunulmamalı, davranış biçimiyle bütünlük sağlayacak şekilde hastayla iletişim kurulmalıdır.
- Damgalanmayla mücadele kapsamında hastanın ailesiyle de görüşmeler sağlanarak bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir.

DAMGALAMA İLE MÜCADELEDE HEMŞİRENİN ROLÜ

- Sağlık çalışanlarının, özellikle toplum sağlığı alanındaki sağlık çalışanlarının psikiyatri hastalarının algıladığı içselleştirilmiş damgalama ve benlik saygısı düzeyini belirlemesi
- ❖ bireylerin hastalık ve tedavisine yönelik bilgilendirilmesi,
- ❖ bireylerin benlik saygısının desteklenmesi,
- ❖ içselleştirilmiş damgalama ile baş etmeye ve toplumda mücadele etmeye yönelik planlamalar yapması gerekmektedir (Tel ve Pınar.,2012)

DAMGALAMA İLE MÜCADELEDE HEMŞİRENİN ROLÜ

- Hemşirelerin ruhsal hastalıklara yönelik olarak kendi içlerinde var olan bu hastalıklara yönelik olumsuz tutumlarının farkında olmaları ve bunları olumluya çevirmeleri yer almalıdır. (Çam ve Çuhadar ., 2012)
- Hemşireler kampanyalara katılarak ruhsal hastalıkların yanlış tasvir edilmesini, korkunun tasvir edilmesini izleyerek yapılan yanlış tasvirleri protesto ederek ve ruhsal bozuklukların tedavisini destekleyerek damgalamayı azaltma girişiminde bulunmalıdırlar
- Toplumun psikiyatrik hastalıklar ve tedavileri konusunda bilgilendirilmesi damga etkisini azaltacaktır. Bu nedenle eğitim programlarının planlanması ve damgalamayla mücadelede araştırma programlarını oluşturarak damgalamayı azaltırlar. (Çam ve Çuhadar., 2012)

DAMGALAMA İLE MÜCADELEDE HEMŞİRENİN ROLÜ

- Tedavi altındaki bireylere yönelik damgalama odaklı bir psikoeğitim içselleştirilmiş damgalamayı azaltabilir.
- ANA (American Nursing Association)'ya göre uzman psikiyatri hemşiresi, ruhsal hastalıkları ve yetersizlikleri önlemede, ruhsal hastalıkları tedavi etmede, ruh sağlığı durumunu ve işlevsel yetenekleri geliştirmeye yardım etmede, bireysel, grup ve aile terapilerini, psikoeğitim ve diğer terapötik tedavileri kullanmalıdır.
- Ruhsal hastalıkların bütüncül kavramı, hem psikososyal hem de biyolojik modelleri içermeli, hastayla paylaşılmalıdır. Hemşireler Hastaya psikososyal etkenlerin rolünü vurgulamak, hastalığın etkilerini ve damgalamanın etkisini azaltmak için adımlar atılabileceği duygusunu vermelidir. (Olcay ve Çuhadar., 2013)

Ülkemizde ruhsal bozukluğu ya da hastalığı olanlara yönelik atasözlerimiz bu bireyler yönelik toplumsal inanç ve tutumlarımızı adeta özetler niteliktedir.

- Delinin ipiyle kuyuya inilmez.
- Deli utanmaz, sahibi utanır.
- Ölü ile delinin hatırı sayılmaz.
- Deliden dost olmaz.
- Akıl var her şey var, akıl yok hiçbir şey yok.
- Delinin sözü kaleme alınmaz.
- Deliden deli doğar.

Toplum içinde görülen bu tarz inanış ve tutumlar psikiyatrik hastalığı bulunan kişileri olumsuz etkilemekte ve tedaviyi güçleştirmektedir. Psikiyatrik hastalıklar yukarıda bahsedildiği gibi geri dönüşü olmayan ve deli olarak nitelendirilecek bir hastalık değildir.

3

BU TARZ OLUMSUZ İNANÇ, TUTUM VE DAMGALAMANIN, HASTA VE YAKINLARININ YARDIM ARAMA DAVRANIŞLARINI ENGELLEMekte VE

RUHSAL HASTALIĞIN KRONİKLEŞMESİNE NEDEN OLMAKTADIR.

HASTALAR KENDİLERİNE ŞİZOFRENİ TANISI KONDUĞU İÇİN İŞ BULMAKTA, SAĞLIK HİZMETİNE ULAŞMAKTA, BAŞKALARIYLA YAKINLAŞMAKTA GÜÇLÜKLER YAŞAMAKTADIR.

AKIL HASTALIĞI İFADESİ DAMGALAYICI OLDUĞU İÇİN RUHSAL HASTALIK KAVRAMI TERCİH EDİLMELİDİR.

4

BİZLER NE YAPALIM ?

- Ruhsal hastalık; delilik değildir ve her ruhsal hastalığı olan birey saldırgan ya da tehlikeli değildir. Bunun bilincinde olup ruhsal rahatsızlığı olan bireylere karşı **ön yargılı olma.**
- Ruhsal hastalıklar toplum içinde her bireyin yaşayabileceği bir sağlık sorundur. Ve her ruhsal hastalık genetik değildir. Ruhsal hastalığı olan bireyleri **küçümseme, toplumdaki farklı görme.**
- Ruhsal hastalıklar bulaşıcı değildir. Toplum içinde ruhsal rahatsızlığı olan bireylerle karşılaştığında **dışlama ya da kaçınma davranışında bulunma.**
- Ruhsal hastalık geri dönüşümü olmayan bir durum değildir. Tedavi edilebilir. Bu tarz **yanlış inanç ve tutumlarla hareket etme.**
- Her ruhsal hastalık aynı değildir, kalıp yargılara göre ruhsal hastalığı olan bireyi **yargılama.**

5

psikiyatri ve damga

Hep birlikte ruh hastalıklarına yapılan ayrımcılığa
Son Verelim

KAYNAKÇA

- Çam, O., & Cuhadar, D. (2011). Stigma Process and Internalized Stigma Among Individuals with Mental İllness/Ruhsal Hastalığa Sahip Bireylerde Damgalama Süreci ve İçselleştirilmiş Damgalama. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(3), 136-141.
- Avcil, C., Bulut, H., & SAYAR, G. H. (2016). Psikiyatrik hastalıklar ve damgalama. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (2), 175-202.
- Ceylan, B., Molu, N. G., Özcan, F. Y., Özcan, A., & Akif, U. S. T. A. (2021). Kronik Psikiyatri Hastalarına Uygulanan Atılganlık Becerileri Eğitiminin Hastaların Benlik Saygısı ve İçselleştirilmiş Damgalama Düzeylerine Etkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 24(2), 167-174.
- Baysal, G. Ö. D. (2013). Damgalanma ve Ruh sağlığı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 22(2), 239-251.
- Bekiroğlu, S. (2021). Ruhsal Hastalığa Sahip Bireylere Yönelik Damgalama: Etkileyen Faktörlere ve Bireyler Üzerindeki Etkilerine Dair Kavramsal Bir Çalışma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17 (33) , 595-618.
- Özmen, S. & Erdem, R. (2018). DAMGALAMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23 (1), 185-208.

KAYNAKÇA

- Tel, H., & PINAR, Ş. E. (2012). Ayaktan İzlenen Psikiyatri Hastalarında İçselleştirilmiş Damgalama ve Benlik Saygısı. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 3(2).
- Olçay, Ç. A. M., & ÇUHADAR, D.(2013) BİPOLAR BOZUKLUK TANISI ALAN HASTALARDA İÇSELLEŞTİRİLMİŞ DAMGALAMAYI AZALTMADA HEMŞİRELİK GİRİŞİMİ OLARAK PSİKOEĞİTİM. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 29(2), 83-93. Hançer, N. G., Özdemir, N., Şahin, Ş. (2020). Bipolar Bozukluğu Olan Evli Kadın Hastalarda İçselleştirilmiş Damgalanma Düzeyinin Evlilik Uyumu ve Aile İçi Süreçler ile İlişkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(3).
- Büyükbaayram, A., Arabacı, L. B., Taş, G., Kurt, A. (2020). Psikiyatri hemşireliği dersi alan ve almayan öğrenci hemşirelerin psikiyatrik damgalamaya ilişkin görüşleri. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(3), 263-275.
- Tümer, A., Örs, S. H., & Akpınar, H. (2019). Yetişkinlerin ruhsal hastalığa/hastalara yönelik tutumları. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 3(6), 139-147.
- Ayhan, D., Öz, H. S. (2020). Türk Ulusal Gazete Haberlerinde Şizofreniye Yönelik Damgalama. *Electronic Turkish Studies*, 15(7).
- Ceylan, B., Uyaroğlu, A. K. (2018). PSİKİYATRİ KLİNİĞİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN ŞİZOFRENİ HASTALARINA YÖNELİK DAMGALAMAYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE ÖNERİLERİ. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(2), 97-103.